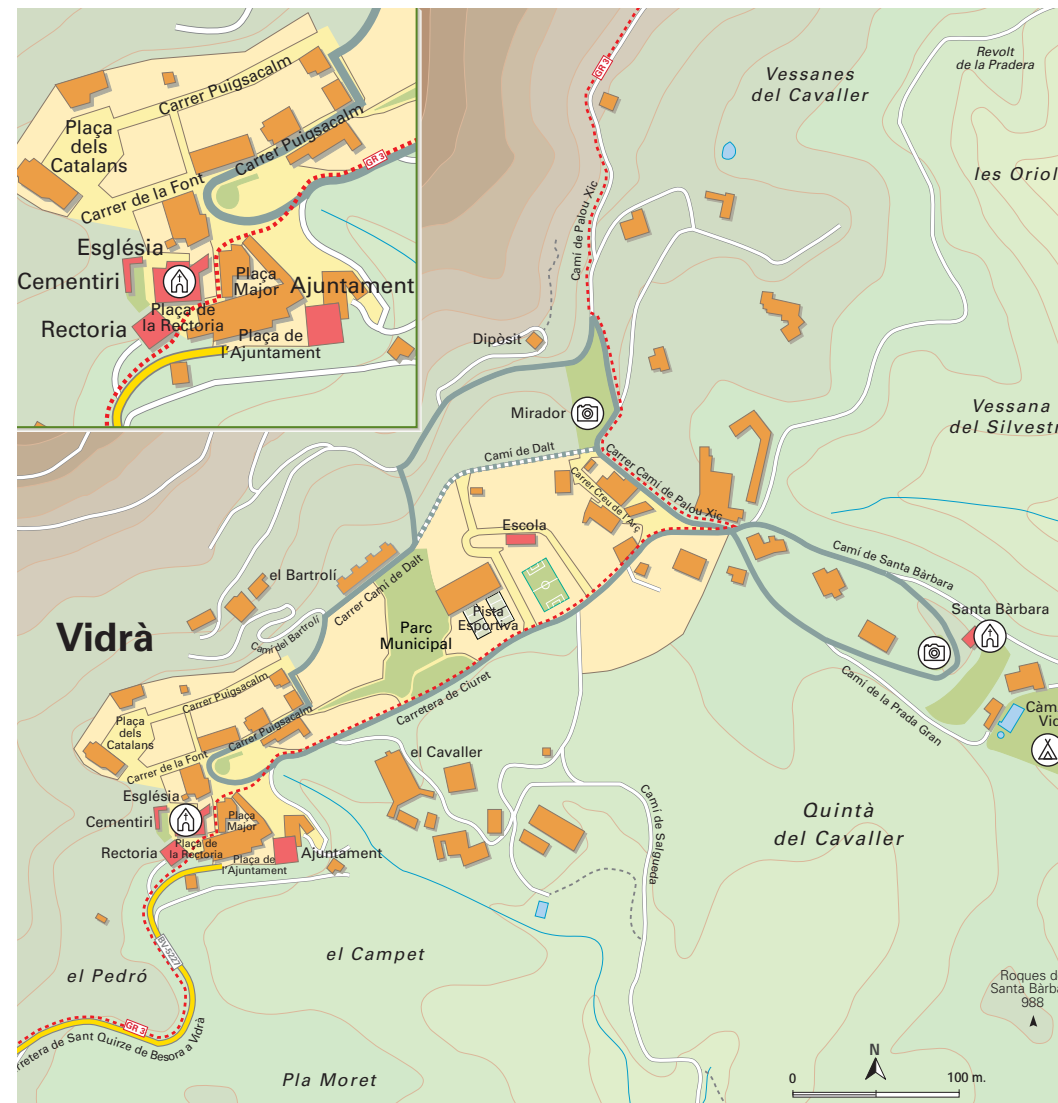

Mapa dels itineraris

Llegenda

- càmping
- església, ermita
- panoràmica, lloc d'interès

Itineraris senyalitzats

- Camí de gran recorregut (GR)
- Itinerari Arboretum

Tell (*Tilia platyphyllos*)

El tell o til·ler floreix a l'estiu. Les seves flors són molt oloroses i medicinals. Té moltes propietats: antiespasmòdic, sedant, antireumàtic, aperitiu, diurètic, suau hipotensor, vasodilatador, fluiditzant de la sang, diaforètic, carminatiu, cicatritzant de les ferides i útil per a les afeccions hepàtiques i renals, els processos gripals i catarrals i les afeccions digestives. Altres usos externs són els gargarismes, substàncies per evitar la caiguda del cabell i cosmètic per a la cura de la pell. El tell és apreciat en ebenisteria i gravat, i es planta molt sovint com a arbre ornamental. Les abelles produeixen una mel de qualitat excel·lent amb el seu nèctar. La fusta dels til·lers és de color groc pàl·lid vermellós, molt tova i de densitat molt baixa, i s'utilitza en ebenisteria, escultura, artesanía (formes de calçat), torneria (rodets per a bobines) i fabricació d'instruments musicals.

Xiprer (*Cupressus sempervirens*)

Originari de Grècia, Turquia i Pèrsia. Segons alguns autors deriva de Xipre, d'on és natiu i creix silvestre. Molt cultivat des de l'antiguitat. *Sempervirens*, en llatí, significa *sempre verd*. La fusta, dura i resistent és considerada inatacable pels corcs. Els cons fructífers –les pinyes– tenen propietats vasoconstrictores i astringents, i s'usen en afeccions circulatories venoses, varius, hemorroides i acne. Antigament, xiprers plantats davant la casa indicaven el grau d'hospitalitat que les esglésies i els masos oferien als viatgers: un xiprer era aigua; dos xiprers, aigua i pa; tres xiprers, aigua, pa i allotjament. Aquest codi ha estat recollit en la imatge corporativa de les cases fonda. Tradicionalment, però, s'associa més a la idea de la mort i l'eternitat, i s'utilitza arreu com a ornament als cementiris.

Pollancre (*Populus nigra*)

Arbre de ribera, cultivat modernament en plantacions. Existeixen diversos cultius de pollancre que, a causa del creixement ràpid, són els arbres que es planten amb més freqüència en les explotacions fusteres vora els cursos fluvials. És el cas dels del parc, que temps enrere

Roure martinenc (*Quercus pubescens*)

Arbre típic de solell. La fusta dels roures és molt dura i molt densa, de color groc marronós i força resistent a l'aigua. A Vidrà era més emprat temps enrere que no pas ara. Abans se n'aprofitava la fusta sobretot per fer travesses de les vies ferries, que se serraven amb unes serres curioses anomenades *serres pollines*, ja que calien dos homes per fer-les anar i un d'ells havia de pujar sobre una branca disposada com a pollí. Al poble hi ha una casa

Salze (*Salix alba*)

Arbre més propi de les vores de corrents d'aigua. Sovint era cultivat per fer ombra, en els límits de les zones de conreus, aprofitant el pas d'algun torrent o d'algun sistema de reg, com segur que deu ser el cas d'aquest salze.

Perera (*Pyrus communis*)

Abans, els marges s'aprofitaven per plantar fruiters, ja que, en fer pendent, no eren aptes per al cultiu d'hortalisses i cereals. A més, servien

Picea (*Picea abies*)

Arbre nòrdic, molt corrent a Sibèria. En latituds més baixes és un arbre de muntanya. La picea fa molta ombra. El tronc és recte i columnar i pot arribar als 2 m de diàmetre. Les llavors són pinyons triangulars proveïts d'amplies ales que es troben dins de pinyes penjants, cilíndriques i allargades. El seu creixement és mitjanament ràpid. La picea és un dels arbres

Plàtan (*Platanus hybrida*)

És una espècie exòtica oriental. Cultivat arreu com a arbre d'ombra, el trobem afilerat per passejos i carreteres. Moltes poblacions tenen passeigs i places fantàstics voltats de plàtans. A Vidrà, pel lloc on és, sembla que fou plantat amb aquesta funció –fer ombra–, pròxim a la filera de freixes. Té la fusta dura, fibrosa, que recorda la del faig, bona per ebenisteria, decoració, carreters, joguines, travesses de tren,

per donar una mica d'ombra al pagès, tant per reposar com per guardar fresc el feto. Les peres formen part de la cuina tradicional, i eren una de les poques fruites que es guardaven i consumien al llarg de l'any. El lloc on hi ha actualment les pereres era el marge d'un camp de conreu de la masia del Cavaller de Vidrà que, separat de la finca per la carretera de Ciuret, ara és part del parc municipal de Vidrà.

re era un camp que es reconvertí en una plantació petita de pollancre. La fusta –elàstica, molt tova, molt poc densa i molt rica en cel·lulosa i de poca qualitat–, s'usa per a la fabricació industrial de paper i fusta senzilla: caixes i llana d'embalar, llumins, escuradents. En medicina natural s'utilitza per tractar la bronquitis. Les substàncies resinoses d'aquest arbre, barrejades amb llard de porc, es feien servir per fer pomades per tractar les hemorroides. Es planta amb fins ornamentals als passeigs i als carrers de les ciutats. S'utilitza també en jardineria, però, sovint, els jardiniers planten clons femenins que causen molèsties quan alliberen el borboll de les llavors.

–cal Paler– que es dedicava, sobretot, a aquesta tasca. Més endavant se n'utilitzà la fusta per fabricar costers de vaixells. Avui dia, la fusta de roure és apreciada per elaborar mobles. Encara té aplicacions importants en fusteria, ebenisteria, escultura, torneria (botes), construcció (paviments, parquet, bigues) i fabricació d'embarcacions. Com que actualment els exemplars aptes per a l'explotació industrial –grossos i de troncs llargs i més o menys rectes– són molt rars, el més freqüent és que la fusta del roure s'utilitzi com a llenya, que és de molt bona qualitat. Les glans són un aliment molt bo per al bestiar i l'escorça conté tanins útils per adobar pells.

forestals més importants d'Europa i s'utilitza molt per produir fusta a gran escala: és molt emprada en fusteria, ebenisteria, construcció, embalatge i fabricació de paper. Hi ha una varietat centreeuropea de picea que s'usa en la construcció de caixes de ressonància per a instruments de corda, com els violins Stradivari. De la resina o trementina es poden obtenir diversos productes útils per a la indústria química (fabricació de vernissos, aiguarràs, gomes adhesives, etc.). De l'escorça es poden obtenir tanins que serveixen principalment per adobar pells. És l'arbre de Nadal més econòmic i difós, tradició procedent d'Alemanya. S'utilitza molt en jardineria i n'existeixen un gran nombre de varietats.

remes, llumins, agulles d'estendre, escuradents, caixes de morts, etc. S'ha cultivat com a espècie de creixement ràpid en plantacions regulars en riberes i zones humides. Dionís I de Siracusa el va introduir a Sicília i els romans el van estendre per Europa occidental, als inicis de l'era cristiana. L'anecdota històrica del plàtan és extens i implica personatges com Cèsar, Abderraman I, Jerjes i Plini. Alguns exemplars assoleixen grans dimensions i s'hi poden formar cavitats a l'interior: al 1903 hi havia un plàtan prop de Constantinoble de 45 m de circumferència a ran de terra i amb una cavitat interior de 24 m de perímetre; a Lícia hi havia un plàtan dintre el tronc del qual el cònsol Lucini Mucià va dormir amb divuit amics, després d'haver-hi menjat.

Descripció general

La Catalunya interior, més muntanyosa i d'accés més difícil, més espontània que la plana —castigada per la presència aclaparadora de l'ésser humà i les seves activitats—, preserva un ventall ampli d'espècies vegetals que són una riquesa ambiental i cultural per al país.

El rodal del poble de Vidrà ha viscut des de sempre en un equilibri còmode entre l'ésser humà i els boscos que hi ha a tocar. Fruit del pas del temps i d'aquesta relació, en aquest espai de frontera hi ha diferents espècies arbòries.

L'arborètum de Vidrà és una mostra espontània i oberta dels arbres generalment propis del país o que s'hi han introduït, però que amb els anys que hi porten ja han adquirit dret de ciutadania. Aquests arbres conformen el paisatge urbà del poble.

Alzina (*Quercus ilex* ssp. *ilex*)

Se l'anomena també *alzina vera*. La fusta és dura i compacta i serveix per fer eines de pages i fusteria. Des de temps immemorials, les branques de l'alzina s'utilitzen per fer llenya i car-

bó vegetal de qualitat excel·lent. Fa anys, quan no existien les cuines de gas ni les elèctriques i es cuinava amb carbó, el d'alzina era el més apreciat. Ho diu ben clar la dita: «Llenya d'alzina, vi de sarmant, oli d'oliva i pa de forment». El fruit de l'alzina —la gla— només s'aprecia com a pinso per als porcs; els éssers humans només n'han menjat en casos de necessitat extrema, ja que és amargant. Però hi ha espècies amb glans comestibles i amb sabor més bo, com l'alzina de fulla curta o carrasca (*Q. ilex*, ssp. *rotundifolia*).

Arç blanc (*Crataegus manogyna*)

L'arç és un arbre molt propi de Vidrà i figura en la toponímia d'alguns indrets del municipi, com el Pla dels Arços i la Creu de l'Arç. La flor de l'arç té aplicació medicinal en forma d'infusió, ja que regula la pressió sanguínia. Es fa

servir en fusteria i ebenisteria, construcció i drassanes. Els brots joves s'utilitzaven per fabricar rodells per les bótes de vi, i, actualment, s'empren com a tutors en plantacions de fruiters i horta, i per fer bastons per caminar. La llenya de l'arç no és gaire bona —crema malament i amb força fum—, i de les restes se n'obtenen tanins per adobar pells. A vegades es planten amb la finalitat principal d'obtenir-ne el fruit, que s'ha fet servir tant en l'alimentació humana com en la de ramats. Per al consum humà, el fruit s'ha torrat, bullit, fet farina i, actualment, té nombroses aplicacions culinàries, especialment en pastisseria.

Auró blanc (*Acer campestre*)

Present a les rouredes dels boscos del Vidranès. La fusta de l'auró blanc té valor en ebeniste-

ria, fusteria i torneria. En zones pedregoses formen rodals o es troben aïllats en fagedes o rouredes. És una espècie molt formosa quan està en floració, abans que en surtin les fulles. Com que fa una ombra densa i té un color impressionant que acolorix els boscos tardorals, s'utilitza molt com a planta ornamental. Sovint rep el nom d'*arrugat*, perquè les branques joves estan recobertes d'una capa de suro plena de sècs, com arrugada.

Avellaner (*Corylus avellana*)

Ampliament cultivat en altres llocs, en aquestes terres de muntanya el trobem a les torrente-

res i fondalades ombrívoles —suporta bé el fred—, on és un arbust relativament abundant, però que no es conrea ni s'usa per obtenir-ne fruits. De la fusta se'n fan mans de morter i pinzells. Els fruits —les avellanes— són molt apreciats com a aliment i contenen molts lípids. L'escorça de l'avellaner és astringent i serveix per tractar la diarrea i tallar les hemorràgies. En la tradició celta l'avellana simbolitza el coneixement. L'avellaner ha tingut un paper important en les cerimònies i els rituals màgics, i els mag's i les fetillers utilitzaven varetes d'avellaner.

Bedoll (*Betula pendula*)

Arbre d'àmbits de ribera i d'interior de boscos caducifolis poc comú en el nostre territori, on

es troba isolat, tot i que és un arbre d'indrets freds i continentals (NE d'Europa). Els bedolls del poble són cultivats. Les fulles s'usen per tenyir de groc la llana. En herbolaris, la infusió de les fulles de bedoll (que cal recollir tendres a la primavera) es fa servir per afeccions de les vies urinàries, ja que són diurètiques, i per combatre afeccions a la pell; també s'usa en cosmètica per fer locions i unguents capil·lars. D'incisions a l'escorça es pot extreure un líquid ensucrat que, fermentat adequadament, produeix la cervesa de bedoll.

Blada (*Acer opalus*)

Arbre de fusta apreciada en fusteria, ebenisteria i torneria, però que no s'explota perquè és poc rendible, ja que no és abundant en els nostres boscos, tot i que se'n troben exemplars en rouredes i fagedes. L'ombra densa i la coloració de les fulles de la blada a la tardor —adquireixen uns colors groguencs i ocres molt cridaners— dona alegres pinzellades als boscos i la fan una espècie de gran valor ornamental. Les aceràcies s'utilitzen molt, per exemple, en l'art japonès del bonsai.

Boix (*Buxus sempervirens*)

La fusta del boix, d'un color groc llimona, és molt dura i molt densa, i admet un gran poliment. S'utilitza en torneria, escultura i artesanía (boixets per fer punta de coixí, figures d'escacs, bigudins per les perruqueries, rosaris, estris de cuina, marqueteria, instruments musicals de vent, gravats...). Tot i que s'havia utilitzat en farmàcia com a purgant i antipirètic,

és una planta força tòxica, rebutjada pel bestiar. Les fulles i les tiges tendres del boix contenen substàncies irritants i alcaloides, que ingerides en grans quantitats poden provocar convulsions i mort. Diverses varietats de boix s'empren com a ornament, ja que el fullatge compacte admet ser retallat per donar-li formes. Sovint el trobem formant part de tanques. Va ser una planta fonamental en les grans obres de jardineria d'estil regular o francès típiques del segle XVIII.

Cedre (*Cedrus atlantica*) *Cedrus atlantica* Endl., *Cedrus libanotica* ssp. *atlantica* (Endl.) Batt. & Trab.

Originari del Marroc i Algèria. Molts autors el consideren una subespècie del cedre del Liban. És poc adequada per a la construcció —poc flexible— i per a l'ebenisteria —resinosa i molt olorosa. Algunes varietats tenen gran valor ornamental per les diferents tonalitats de les fulles, fet que els fa molt útil en jardineria, en especial en cultivar glauci. L'oli de

fusta de cedre destaca pel perfum de fusta i l'efecte tranquil·litzant que convida a la meditació. S'empra en farmàcia i perfumeria. Afavoreix la circulació de la sang, l'eliminació de la cel·lulitis i dels problemes de retenció d'aigua. És antifúngic i també està recomanat contra dermatosis i micosis. S'usa en mobles, xapes, travesses de tren, traves de mina, postes, torneria, fletxes d'arc, llapis.

Faig (*Fagus sylvatica*)

Arbre per excel·lència del Vidranès, present a les zones d'obaga. Com que Vidrà és al solell, només en tenim un exemplar petit. Molt apre-

ciat per la seva fusta, que es transforma en les serradores del poble en quadrejadores, llistons de dimensions i amplades variables que es venen a les torneries per elaborar complements de mobiliari, baranes d'escala i potes de taules i cadires. Abans se'n feien bitlles pels telers, rodets de fil, carbonet per cuines i brasers i formes de sabata. També té aplicacions medicinals importants: fermentacions, gasos, colitis i diarrees, dentífic, antídod, expectorant, antisèptic, vermífug, etc.

Freixe (*Fraxinus excelsior*)

El freixe té fama d'arbre d'ombra fresca i, per això, segur que la filera que hi ha al poble fou plantada vora el camí per protegir del sol vianants i carros. És un arbre que atreu els

llamps, i per això abans se solia plantar prop de les cases com a parallamps. En herbolisteria se n'utilitza la fulla contra el reumatisme, ja que és diurètica i purgant. La fusta del freixe, de color groc pàl·lid rosat, molt dura i molt elàstica, és molt apreciada. S'utilitza en ebenisteria i en torneria (mànecs d'eines, trineus, aparells de gimnàstica, tacs de billar). Les fulles constitueixen un bon farratge per al bestiar. Tradicionalment s'han utilitzat com a aliment de reserva per a l'hivern, però aquest ús és cada cop més infreqüent.

Noguera (*Juglans regia*)

La nou, el fruit d'aquest arbre, és molt apreciat i té moltes propietats. La noguera és una espècie que aporta nombroses substàncies amb usos terapèutics i efectes sobre els éssers

vius: oli, tanins, juglones... Es diu que l'ombra de la noguera produeix mal de cap i malestar a les persones que s'hi ajeuen a sota. Plini afirmava: «És densa i encara causa mal de cap en l'home i dany a qualsevol cosa plantada en el seu veïnat». Potser aquests pensaments estan a la base d'un coneixement intuïtiu de l'al·lelopatia vegetal comprovada que la noguera exerceix sobre les plantes de l'entorn. A Catalunya, i en especial a la zona de Bisaura de Ter, s'utilitza per preparar un licor anomenat *ratafia*, que és fet de nous verdes recollides preferentment la nit de Sant Joan.

Om (*Ulmus minor*)

Arbre més corrent a les vores de rius. Poc habitual a Vidrà; quan es troba, sol formar part de bardisses i tanques de frescals. L'espècie ha

sofert una recessió forta —n'han mort molts— a causa d'una malura molt estesa fa pocs anys. L'escorça de l'om s'ha fet servir per les propietats astringents i constrictives; s'utilitzava per tractar la diarrea i la disenteria i també en les malalties de la pell. Les propietats de l'escorça de l'om es deuen a la presència de tanins. És un arbre ornamental que es planta als parcs i als jardins dels pobles i les ciutats. La seva fusta és apreciada per la duresa i la resistència a la humitat.

Oficina Tècnica de Turisme

Trav. de les Corts, 131-159, pl. bxa.
Recinte Maternitat. Pavelló Lactància
08028 Barcelona
T 934 022 970
F 934 022 968
www.diba.es/turismetotal

T 938 551 255
www.ajvidra.com

T 938 504 915
www.paisatgesdelter.com